

Itineris 24. de testibus. Neque etiam, quod tamquam falsi testes pariri possunt, attendi debet: nam impetrare sibi justis, quare falso dixit, cum ex iustitia veritatem cantum, quam scilicet dicere cogatur.

Sed adhuc supra traditis adversatur textus in canon. 25. *Concilii Afric. qui reperitur in canon. 105. collectionis Hadriani Papa. 1. 5. Concil. Biscaie, in illis verbis:* "Petendum ab Imperatore eis, ut statuatur, ne Clerici de sui cognitione cogantur in publicum dicere testimoniam. Ex quibus verbis apparet, testes non esse cogendos testimonium dicere in causa forensibus quod etiam statuerat 1. 7. *Capitol. cap. 89.* illis verbis: "Clerici de judicii sui cognitione non cogantur in publicum dicere testimonium. Et c. 69. *ejusdem libri* id est: ut nulla ad testimonium dicendum Ecclesiastici cuiuslibet pofuerit persona." Pro cujus difficultate solutione dicti posset, canonem illius procedere, cum probatum copia adferretur, & irrequisito proprio Episcopo: tunc enim clericorum non debent in foro facili testimonium dicere: si autem probatio copia deest, cum licetia proprii Episcopi testes exhibebit velint, in eo compelli testimonium dicere. Sed cum nominatio PP. prohibetur testimonium dicere clericis de judicii sui cognitione, alius repente illi interpretatio textus est, quam ut percipiamus, scilicet et collectio nem illam canonum Hadriani factam sive ex Synodis Ecclesiasticalis & Occidentalis & canonem illum collectum huius ex Synodo Africana, cuius verba, licet mendosa, reperiuntur in c. *Statuum 14. g. 2.* in ipso autem codice canorum ita leguntur: "Petendum etiam, ut statuere dignentur, ut si forte in Ecclesia quamlibet causam pro Apostolico Ecclesiis imposito agere volerint, & forte decisio clericorum unam partem duplicitur, non licet clericum in jure dictum ad testimonium devocari eum, qui cognitor, vel praecepit fuit, & nolle ad testimonium dicendum Ecclesiastici cuiuslibet persona pofuerit." In quibus verbis quidquam Patres non statuerunt, sed Imperatores ut hac de legem conderent, orando esse decreverunt; unde Balfam. in eius schol. notavit: "Quoniam autem canon iste non est decretum, sed consilium, ne Imperatores eius res monasteriorum: nec est de hac se quislibet agnoscit, multa pretermisimus. Eiam supponendum est, in eo Concilio Africano PP. censuimus. Prosequitur Desider. Herald. d. c. 4.

TITULUS XXII.

De fide Instrumentorum.

CAPUT PRIMUM.

4 Gregorius Joanni Abbat.

Petite dilectio mea, ut frater Bonifacius in monasterio tuo a te debeat ordinari Praepositus: quod ego valde miratus sum, quia ante factum non est. Nam ex quo illum tibi dari feci, jam eum ordinare debuisti. De tunica vero S. Joannis omnino grata suscepit, quia folicitus fuit mihi indicare. Sed studeat dilectio tua mihi ipsam tunicam, aut quod melius, est eundem Episcopum, qui eam habet, & cum clericis suis, & cum ipsa ad me transmittere; quatenus & benedictione tunica perfuerat, & de eodem Episcopo, vel clericis mercedem habere valeamus. Causam vero, quia cum Floriano vertitur, indicere volim, etiam et vel octoginta solidos mutuos dedi. Quos ille credo disponit sibi pro monasterio debito recompenſari, & omnino volo eandem causam decidi: quia Stephanus chartularius dicitur immuovere, ut eam predictum Florianum in publico transferat, & grave nobis est cum publico litigare. Unde necesse est nobis aliquod cedere, ut possimus eandem causam ad compositionem producere. Quod dum factum fuerit, dilectionis tuis Deo auxiliante numerabimus. De fratribus vero animabus omnino esto folicitus. Sufficiat jam, quod opinio monasterii per vestram negligenter inquitur est. Non frequenter foras egrediaris. In causa istis a procuratore institute, & tu ad lectio- nem, atque orationem vaca. De hospitiale esto folicitus: quantum potes pauperibus largire, ita tamen ut serves quod Floriano restituere debet. In ipsis autem fratribus monasterii tui, quos video, non invento eos ad lectio- nem vacare. Unde confidere necesse est, quantum peccatum est, ut in aliena oblatione Deus vobis almoniam tranferrent, & vos mandata Dei dicere neglegatis. De sex vero uincis domini, si authenticam chartularium non videmus, aut exemplaria, nihil & postlimus facere; sed Florentino Dei famulo praecepsum transmisi, ut si ei ve- ritas confititerit eadem sex uincias vobis restituar. Quibus restitutis alias sex uincias aut in emphitecon datus, aut in redditus commutamus.

N O T A .

Gregorius. Ita etiam habetur in prima collectione, sub hoc tit. cap. 1. & in ipsis epistolis Gregorii l. 2. indit. 1. ep. 3. ubi reperitur in dicta hujus textus, prout hic transcribitur: adiutor in dicta epistola 3. Joanni abbati: non canem exprimitus cuius monasterii Abbas esset, & per consequens non constat de quo monasterio in praefenti agatur; sed cum apud ipsum Gregorium l. 4. ep. 48. ubi eidem Joanni retribuit, legatur Joanni abbati de Regio, credo Joannem hunc Abbatem tuisse celebri monasterii S. Patro- pi. Ordinis D. Benedicti in suburbis civitatis Regii, de quo nonnulla adducit Ughel. 1. 2. Ital. fol. 298.

b *Procuratore institute.* Vsi syndicam, juxta adducta in e. uite, de syndica.

c *Nihil possumus.* Sed cum confuetudine introduci posset, ut exemplari instrumento fides habeatur, c. dicitur 9. hoc iuris quare Princeps capiunt, qui lega, & confuetudine superponit, facere non potest, ut instrumentis exemplaribus fides adhibetur: principis cum haec tolemittat instrumentum authenticum, & exemplari sit tamquam juris positivi. Agnoverunt dif-

ficultatem Abbas, Hostiensis, Immola, Felinus, & ceteri re- pertentes in hoc textu, qui communiter discriminat consuetudinem inter potestatem Principis ordinariam, & absolutam; ita ut potestaria ordinaria non possit Princeps facere, ut instrumento exemplari fides adhibetur; tunc vero de potestate absolu- ta. Sed hanc distinctionem merito improbarunt Pinel. in rubro, de ref. verd. 1. p. cap. 2. n. 21. Sarmiento l. 1. fol. 2. c. 8. ma- 20. Anguina. lib. 1. de legibus, costoro. 6. n. 18. Ea ergo omnia, verius dicendum est, Principem in prejudicium tertii vel iure ordinario procedendum, non posse instrumento exemplari fides adhibere, ex illis verbis: *Nihil facere possumus.* Quia cum negativa sit, omnimeadmodum inducere necessitate. Docent Alcibiades, Covari, Pinel, & alii, quos sequuntur D. Joseph Vela in presenti, num. 21. Unde nisi ex iusta causa generaliter Princeps statuerit instrumentum exemplaribus fides esse adhibendum in causa speciali, in prejudicium tertii id facere non valens, ex principio textus in l. 2. S. maria, & S. p. quis a Princeps, ff. ne quid in loco publico, cap. super in 25. off. dalec. capio quoniam 8. de rescriptis in o. Proseguuntur Anguinaus l. 1. controv. 6. n. 17.

COM-

Tit. XXII. De fide instrumentorum.

273

COMMENTARIUM.

Ex hac epistola ita inscripta facilis cognoscitur, quare ex parte generaliter, exemplari instrumento, & non authentico fidem non esse adhibendam. Sed ut iuxta communem acceptiōē p̄tēlēmōē textū exēmīnūs, fit aſſertio: "Simplici instrumento exemplo, abique originali, fides non adhibetur." Probat eam textus in l. 4. l. *Bonapartus 8. ff. familiē exercit. 1. 2. ff. hoc sicut juncta Pauli libro quinto sententia 12. S. penitent. 1. final. ff. quemadmodum refam. l. 3. Cod. de diversi. reſcript. l. procurator 7. juncta Gloriſ. vero Eborac. Cod. de edendo, l. penitent. Cod. de div. offic. lib. 12. cap. di- centi 16. g. *Statuum 25. q. 2.* Conlantone de iure recto leg. 6. titul. 9. libro secundum fori, 12. 44. & 14. titul. 3. partis 3. illustrat ultra congesta a Barbola; & Garanna in pre- fensi, idem Barbola in l. 3. Cod. de diversi. reſcript. numero secundo. Gratianus deſcepſ. fori, c. 89. numero primo, Genoa de script. privata. l. 1. quiesc. 16. numero 12. *Parvus de instru- mento.* titul. 1. resol. 2. per 10. & resol. 3. S. 3. & titul. 7. resol. 9. Cujacius, Misyporus, & D. Joseph. Vela in presenti, p. Gregorius l. 48. *Iustitiae 1. 4. & 1. 5. partis. titul. 1. 8. Secunda tom. 2. dicti 147. Franc. Valens in concordia iur. in proximo, c. 5. n. 11. Cironius l. 2. obſerv. c. 1. Ecclor. de patr. familiā 1. 15. S. 1. Humius in encycl. p. 2. tit. 18. Man- cinus de respiti iuris collat. cap. 202. *Omphalus lib. 5. de usu- legal. capitulo. 16. Morla in ampor. titul. 11. questione prima, Du- renum ad tit. ff. de fide instrumento. capitulo 3.***

4 Sed pro dubitandi ratione aduersus praefatam assertiōē ita inlungo. Liber rationum ab argentinis, fuit nummarialis clivis scripti non minus quam a publicis notariis contesti, tamquam publice, & authenticae scripturae celebantur, leg. Presor 4. ubi notarii. & Orofus, ff. de edendo, scilicet exemplo ex huiusmodi rationibus despumpro fides adhibetur, l. 1. quis ex argentinis 6. S. Presor sit. ff. edendo. ergo simplici exemplari abique suo authentico seu originali fides adhibetur. Augenur hinc difficultas ex utriusque iuri nouissimi locis, ex quibus conatur, exemplo eandem fidem adhiberi, ac intra- mento publico. Primum id suauiter ex leg. *rebus testamentis*, ibi: *Pluribus exemplis, ff. qui instrumenta facere possit. 1. 1. ff. que- mādmodum resolventur adiutori. 1. 2. ff. resolventur adiutori. 1. 3. ff. que- mādmodum resolventur adiutori.* Secundo ex l. *obligatio 58. in pri- ma. ff. de admisnistr. iur. ubi ob instrumentum, in quo debita chirographia scripta reperiantur, pupilli debitores non minus ex eis quam ex ipsis chirographis convenienter. Tertio ex l. in fraudem 45. S. 1. de iuris. Net instrumenta, de res sua. ubi, cui adiutor edunt exempla, se illis contra eundem fidicium, vel rempublicam ultimum non esse cavere debet. Ig- nitor quia exemplaria fea plene probant. Quartuſ. id expreſſe docetur in authent. ut *fractum filii. S. illius. collat. 5.* ibi: "Vel si principia instrumenta perent, quod facile est, per monumenta maximoni ejus probatio maneat." Tandem idem probatur ex 4. penit. & final. hoc tit. cap. cum dicta 4. ibi: "Et resorū informeſ. fideliſ. transfrerentur, de confirm. util. cap. 2. ibi: Et eorum transfrerentur, de fiduci. cap. ex parte 12. de privilegi. in quibus instrumento exemplario non minor fides adhibetur, quam originali.*

Adhuc cam defendant eti communis assertio, quia ex Gregorio vulgo in praefati deducitur, pro cuius expositione sciendam est, instrumentum iuxta subjectam materiam, & ratio- nē adiuncti varie accipi, ut dictis instrumentis fundi ea, quae fructus colligendi, & conservandi causa parata sunt, l. 1. & per sonum ff. de fundo instrumenti. Etiam instrumento dictis supellectiliis patris familiā, in l. quiescunt 12. circa finem, ff. de fundo instrumenti. Et instrumenta pitoria, & pectoralia, quae hujus artis sunt, in l. Pistoris 17. ff. de fundo instrumenti. Et instrumenta medica in l. cum laniōnis 18. ff. in- strumenta, ff. os. tit. 1. Denique quidquid infreat, & viam pra- rat in aliquem haec, instrumentum dicit Hottentius in fun- mi his usu, S. 1. Quod praefatum autem rubricam instrumentum dicuntur scriptura ad probacionem aliquis rei facta, l. 1. ff. hoc tit. *Harmenopoli 1. 1. prompt. titul. 2. capitulo. 12. five privata, five foliem; cum scriptura etiam priva- te instrumenta dicuntur, l. 1. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 1. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 2. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 3. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 4. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 5. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 6. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 7. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 8. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 9. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 10. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 11. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 12. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 13. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 14. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 15. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 16. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 17. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 18. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 19. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 20. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 21. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 22. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 23. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 24. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 25. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 26. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 27. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 28. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 29. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 30. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 31. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 32. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 33. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 34. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 35. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 36. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 37. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 38. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 39. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 40. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 41. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 42. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 43. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 44. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 45. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 46. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 47. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 48. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 49. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 50. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 51. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 52. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 53. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 54. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 55. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 56. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 57. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 58. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 59. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 60. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 61. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 62. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 63. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 64. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 65. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 66. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 67. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 68. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 69. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 70. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 71. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 72. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 73. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 74. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 75. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 76. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 77. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 78. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 79. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 80. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 81. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 82. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 83. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 84. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 85. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 86. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 87. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 88. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 89. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 90. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 91. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 92. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 93. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 94. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 95. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 96. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 97. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 98. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 99. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 100. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 101. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 102. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 103. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 104. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 105. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 106. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 107. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 108. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 109. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 110. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 111. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 112. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 113. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 114. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 115. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 116. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 117. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 118. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 119. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 120. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 121. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 122. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 123. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 124. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 125. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 126. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 127. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 128. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 129. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 130. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 131. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 132. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 133. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 134. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 135. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 136. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 137. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 138. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 139. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 140. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 141. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 142. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 143. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 144. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 145. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 146. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 147. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 148. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 149. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 150. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 151. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 152. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 153. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 154. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 155. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 156. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 157. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 158. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 159. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 160. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 161. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 162. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 163. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 164. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 165. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 166. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 167. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 168. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 169. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 170. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 171. ff. hoc titul. 1. instrumenta, Cod. de Dictr. 1. 172. ff. hoc titul*

temporibus 7. lego emanicipatione 11. lego apud eos 13. lego cum quidam 21. C. de fide instrumentorum novell. 73. c. 4. notavit Brocuse proxime laudatus.

Nihil enim aliud erant tabelliones quam publici scripores instrumentorum, ut colligi potest ex d. lego contraf. 17. & d. nov. 73. qui subscrivebant ea in charta pura, sed in protocollo defensio ex officio confitenti, d. novil. 44. & ibi; ⁹ il-
lud quoque praefaci adiunxit legi, ut tabelliones non in
ali charta pura scribant documenta, nisi in illa, qua
in initio (quod vocatur protocollum) per tempora glorio-
sissimi Comitis lacraram nostram lartitionem habeant &
appellationem, & tempus, quo charta facta est. . . . Ex-
quo Ant. Aug. in onomata, ad Juliani antecessoris novel-
las, verbo *Proceditur*, recte notavit, protocolum est genus
charta, quod vulgo creditur exemplar, seu matrix. Julianus
vero ex editione ejusdem clarissimi viri, qui servat ordinem,
& numerum Graecorum, codem modo exposuit: *Charta*, qua
habet nomen glorioissimi Comitis Lartitionem, diem me-
sem, annum, inductionem, quibus charta facta est: addendi
Brittonum, & ali de verbis iuri, *cetera verba*, Caiacius, & Go-
thofredus in d. novil. 44. qui implementari Aretii Parifiscis,
per quod declaratum fuit hunc instrumentum, quia dies a ta-
bellione appositus celebrationi non conveniebat cum notis char-
te, vulgo con la matre impressa en el papel. Alicea expouster
Vigilia in S. natali, infra de rebus. Covar. in practic. c. 19. n. 2.
ut nota predicta significat signa artificis qui chartam fabri-
cavit, & annum quo fuit fabricata. Verus cum hec omnia
privata sive fuisse autoritatis, nec ullam robur instrumento tri-
buerent, ut nomen Comitis Lartitionis, publicas sive notas,
& publica auctoritate appositas, certius existimo: inde in d.
elogio *Pothius*, dicunt chartam habere pro *protocollo*, id est not-
as, & signa: & noui jam dictur charta ipsa *protocollo*.
Hoc amplius, Julianius tacum adhibuit hanc cautionem ad
instrumenta, que in urbe Constantino, concenserent, non
alibi, propter maius periculum falsitatis et frequentia populi.
Invenio etiam in d. *Dives* 6. de *bona damnata*, mentionem hei-
ri charactariae, fed contra Badeum obseruavit Caiacius 4. 4. ob-
serve. e. t. eis quasi si pendulum, quod officiibus dabatur pro
chartis, quas officiales prebabant, ut ex Frontone 42. de *aque-
ductu*, docuit Brittonus end. verbo: ad summum damato in
sumpus charta, in qua causa acta erat; Panciro. 1. 2. var. cap.
142. in fine. Nec pure D'gelborum protocollo inventa erant,
ne in reum illam genus tributum potuit inventari: an vero Ju-
stinius pro hac publica charta aliquod tributum exigerit,
nihil certum statuerit possum: tantum enim memoria produt
per Cedrenum, & Zonaram 2. tom. anal. Niephorum Gene-
ralem, qui facilius Irene, & Constantino, designatos inspe-
ctores, quibus mandavit, ut publica vedi galia augerent, &
pro charactario in singula numismata bine sive poscerent.
Ex quo loco videtur probari, pro charactario olim fin-
gulos numeros argenteos denarios pandi solitos, sed ex avari-
tia Niephori duas filigrees auris extortas sufficer, quae nunc ef-
fent duo solidi Veneti, ut computat Pancirola supra. Nec
erit praeceps existimare, hoc tributum inferri arca lartitione-
lium timorum pro protocollo, qui ibi veni proposita erant
ad confirmationem publicorum instrumentorum; & quavis ab
initio in urbe tantum predicta constitutio usgeret, potest ad
omnes imperii provincias sive producunt: qui verisimilis
esse facit: nihil enim adjumenti nobis prasat Baling, qui
de hoc tributo fices adiudicem, & jejunie agit in suo libro
de vedi galibus populi Rom. c. 9. non, sed si vero similia sunt,
indicabunt originem charactariae, & legis de charta
signata, que hodie extat in t. 1. cum sequent. iii. 25. l. 4. re-
cep. cui illustrare deservit excusas hic.

Ex dictis, videmus formam instrumenti publici inventam fuisse primo radem, deinde expeditum magis a Jure Romano, & in quantum propria fit apud alias nationes, constat ex patenti titulo, & nulla feria genere cognoscitur, quae non sit barbara, aut ferina, que his instrumentis non natura: non quidem forma praetitia inducta legibus Romanis, sed prout qualiter regnum magis expatiaverit, & quis iustitiae congruentem putat. In hoc tamen omnes conveniunt, ut quamvis extenuum instrumentum sit, fidem in proprio regno faciat, quo afferat, si de notario ejusque publico ministerio sufficienter contet, veluti aliis duobus de eodem fidei facientibus: sed licet magna esset auctoritas publici instrumenti apud Romanos, l. cons. 10. ff. de fide instrum, non tamquam habeat executionem paratum, sed res judicata, iuramentum decisorium, vel confessio in iure facta, quod probatur, bala: *s. lege maior* 4t. ff. de minor, quod testimonium tamquam ineptum merito claudit Primaria nostra Henrique in lega a Diis Pro 15. s. l. in n. 15. ff. de iust. Sed quamvis ex eo loco non probaret, vera est sententia, vel eo loco, quod nullum in omnibus iure testimonium est, in quo visus habet instrumentum attributum, ut agnoscatur. DD. infra referendi. Postea Itali hanc vim coepertur attribuire instrumentis publicis, modum exigentibus, quo non minus haberent executionem paratum, quam res judicata, vel confessio in iure facta, nempe si reus palam confiteatur, se tot aurores debere, vel ad tale factum obligatumiri, patiturque in lege tamquam si in iure confessio sulter, vel a iudice competenti condemnatus per sententiam in rem iudicata translatam, constitueretur ut in se executivo modo agatur. Quia adiecta clausula nulli dubium est, quia paratum executio- nis afferat instrumentum, diciturque Tulo vocabulo *gau- stigia*, quia apud Tafos garantia significat robur adducere, ut nos sicut auctoribus de notariis, & iure iusti, vers. Si vero. Tandem instrumentum authenticum debet partium, coram quibus instrumenti tener per notarium leti- catus fuerit, subscriptio, aut falcem testium pro sis con- tinere, l. contractus 16. Cod. de fide instrum. d. 1. 54. partis. l. 3. 22. 14. 4. recipi, ubi Azzvedus. Denique defederatur tabellonis ad confirmationem instrumenti rogari subscriptio, & sig- gni, quo uti solet adjectio, authenticus, ad tabellionem, s. nos sacrum, authenticus, de instrumento, cautione, & fide. Quia omnia comprehenduntur Jeremias Prophet a cap. 32. his verbis: " Agri pecu- nia ementur, & in libro scribentur, & imprimitur signum, & tellis adhibebut.

Exemplarium instrumentorum dicitur illud, quod ex proto- typico, ubi authenticum originele est, extrahitur: licet Covar- pratic. c. 19. num. 4. existinaverit exemplum idem significare ac exemplar, motus aut oritate texitus in leg. si dubius 10. ff. quendammodo refutatur, leg. numm. 24. ff. de testamentis, ubi quod non in loco dicuntur exemplar, in alio vocatur exemplum, leg. 2. de cunctis, leg. 3. ff. hoc titul. l. eos, s. super- leg. 1. a Procuratibus 19. C. de appellis, ex Cicero ad Atticum: " Epitolidam ad me Cesarius ostendit eam, cujas exemplum ad te ante misi. " Contradicunt tamen veritas est, videlicet magnum dilectionem versari inter exemplum & exemplar, ut hoc originalem ferupatur, illud vero eius copiam significet. Probatur ex leg. Sempronius 48. ff. de lega. 1. ubi duo testamento eodem tempore que principaliiter fa- cta exequitur exemplaria, & authenticae sunt, ut ex quo- cumque legatum peti possit; quod & iudeatur ex leg. si dubius, iusta, i. fin. ff. quendammodo refutatur, & apud bona nota Auctores exemplar significat id, ex quo simile facimus. Hor- ratus l. 1. ep. 2. ibi.

Utile propagari nobis Ulysses.

Felix 1. c. 1. Illustrat Salmasius in Grecorum romani Heraldi. c. 6.

Utile propositum nobis exemplar Ulysses.
Festus l. 5. Illustrat Salmasius in specimen. confut. Heraldi, t. 6.

exemplum vero importat id, quod ad instar exemplaris sit, ne copiam ex eiusdem. Cicero ad Appium, libri: Ex teris, quarum ad me exemplum missi, Ovidius de natis

exemplis fallas pluribus esse reor,

ocuerunt Bartolus in leg. Sempronius 47. de legat. 2. Briffo-
tus, Pratejus, & alli Lexicographi verbo Exemplum. Plenam
tamen confunduntur exemplum, & exemplar: atque exem-
plar pafuit sumit pro originali copia, ut in autorita-
bus confeatis a Covar. & exemplar & conforio actio pro
originali, ut apud Quintilium ibi: „Rufici proba-
tam experimento culturae in exemplum intuerantur; Cicer-
o nam pro Murena: Domesticum te habere dixisti exemplum
ad imitandum, quia quidem acceptio defumitur a mate-
ria subiecta, unde in l. unam, tellamentum accipitur pro au-
tentico instrumento, seu originali, cuncta dicta lego fer-
untur, quemadmodum seferuntur, & in praefecti textu, in quo
testit. D. Gregorij lectione, prout est in epistola hic trans-
cripta, exemplar accipitur pro instrumento originali, &
authentico: juxta communem vero sententiam accipitur pro
enculo ex authenticis deducito, non sime simili originali.

vita cognosci nequeant, nisi ipso originali edito, & ejusque
comparatione facta cum exemplo, merito exemplum per se
fidei non facit, nisi ostendatur origine, docent Alciatus &
procurator 7. n. 13. C. de odoendo, Giljenius in d. auctoribus, si quis
in aliquo, u.t.C. Secunda ratio deducitur ex supra traditis.
Dixi enim, de essentia authenticis instrumentis desiderari, ut
tabellio ad ejusdem confectionem fuerit rogatus, authoris
tabul. q. nos autem, collig. 4. led. qui exemplum describerit de
originali, rogatus non fuit: ergo fides illi adhibetur non pos-
teft, cum de negotio originali comprehendens non magis attra-
patur possit, quam tellus de re ab altero auditia, cui nulla si-
dare desideratur. 1. 3. Idem Drusus, si de tabellio l. sefum 14. C. ord.
sii. leg. 8. titul. 16. parit. 3: unde cum tellib[us] tantum tellis publicis
reputaretur, l. si quis Docirio 21. C. ad leg. Coru. de falfis,
& ad subdictionem 13. de prescripsi. merito instrumento ita exem-
plar fides non adhibetur.

Nisi ergo in aliis diversis

Rursus ex auctoritate deucto, non aque nimirum originali. Rursus scilicet est iuxta utriusque juris principia, in iustitia fidem non adhiberi exemplis instrumentorum, nisi auctoritate, aut ipsam originale appetat, ut supra probatur.

Nec obstat prima difficultas, pro cuius solutione dicendum est, argentario in Romana Republica valde usitatis fuisse, & eorum libros authenticos probare contra ipsos, non vero pro ipsos, ut jam notavimus, probare, unde a numerulacione

cujus regula nonnulla exceptiones a forensibus adducuntur. Prima est, nisi exemplum ipsum leviter ab ipsorum tabellione, qui originaliter conficeris, tunc Sempronius 47, s. de leg. 2, ff. hoc ill. i. cum probis, C. de probis, probant pluribus Caldas Pereyra de emps. & vendit. cap. 35, n. 18. Calda lib. 2, contro. cap. 16, n. 58. Parexa de instrumen. obit. 1, refel. 3, §. 3, num. 13. Vela bie, n. 15, quod proferit quando instrumentum levatum est ab ipso tabellione, crederendo se ad protocolium; si vero ad aliud instrumentum, licet a fe confecionat referatur, plenam fidem non faciat, quia in hac specie instrumentum hoc levatum, non a protocollo, sed ab alio instrumento, licet authentico, & ab aliis notario protocollo auctore, non habet eisdem qualitatibus, & essentiam, sicut illud, quod a protocollo, & maius levatum est; ideoque non canderat fidem mereatur, ut certe Covarr. in prædictis, c. 19, n. 4. Antonius Gomez lib. I, c. 12, n. 38. Secunda exceptio est, quando exemplum instrumentum huiusmodi reperitur in archivio publico aliqui us loci publici, five communatis, cuius custodia aliqui effectus est: tunc cum fides ex supplicatione loci relinquitur. Barbol. in præsentis, c. 18, & in c. 2, ad audiencem, de probatis, n. 3. Parexa d. §. 3, n. 26, qui numeris tantibus variis amplitib[us], & limitationibus eam exceptionem illustrat. Tertia exceptio adducitur a Doctoribus: quando constat ab antiquo jam tempore tale instrumentum esse exemplum; quo casu antiquitas temporis magna si- inducit. Late explicavit Castillo l. 2, c. 16, n. 55. Gratianus decept. c. 268, n. 3. Parexa d. §. 3, ex n. 48, aliquid ad Quartam exceptio referunt, quando voluntate, & partium probatione facta reperitur huiusmodi exemplatio: unde in antiquo obtinuit, ut instrumenta exemplaria virtute litterarum impulsoformis citata parte plenam fidem faciant. Covarr. c. 21, n. 5. Parexa n. 84, alias causis prosequitur D. Joseph Vela in præsentis, Parexa ubi sit.

Ratio autem praesentis decisionis, quare videlicet exemplo, instrumento exemplario fides non adhibeatur, duplex continetur redditus. Prima, quia si exemplo ab aliis originalis adhibetur, facile daretur occasio falcatius, & dece-
batur a filio, ut patet ex illis verbis: *Ipsa autem fides ad-
rum suorum exempla es conditione addit.* Et ita per similem
productionem censetur fateri vera esse quicunque in illis
contingent, *juxta decisionem textus in i. cum olim, de confi-
bus. I. politia in i. S. vi. ff. de locis.*

C A P U T I L

Alexander III

Crypta vero authentica, si testes inscripti deceperint, nisi forte per manum publicam facta fuerint, ita quod publica apparetur, aut sigillum authenticum habuerint, per quae possint probari, non videtur nobis alicius unitatis robore habere.

COMMENTARIUM.

X praesenti Alexandri III. decretali sequens communiqueret deducitur disputanda affectio; Corruis instrumentum pri-
mum, si testis in eo scripti deceleraret, nisi sigillum habentem au-
tenticum. Probat eam textus in *l. instrumenta*, leg. exemplo
rationis: *Ced.* de probat. leg. nuda, s. dicitur, autem. *se-
cundum*, *C.* qui postores, *autem*, de instrumento causione & fide-
li, *tertio*, *et quarto* decimatione transcriptis reperientur in leg.
l. 13. *17.* *18.* *3.* Illustrant ultra congelbos a Barbo-
ni collect. & sedet. D.D.A Garanna, Caiuscius, & Mifay.
tertio textu. Covarr. *prae- 22.* *n. 1.* & *l. 2.* *var. c. 11.* *n. 4.*
caiuscius confut. *177.* *n. 1.* & *2.* plures congeiti a Parexa de
D. D. Ganzi, in *Decretal. Tom. II.*

S
E

telium; siquidem sicut subscriptiones testium defunctorum possunt fangi & imitari, ita & sigilli, quod defuncto tabellione, fabrabi posset, & instrumento adiici; c. tercio lxx, ibi: *Adulterinum, vel fornicatum, de prob.* Igitur vel instrumentum cum testium subscriptione fidem facit, vel etiam sigillo munitionis auctoritate destituitur.

4
Qia dubitabunt ratione non obstante vera est praten deci-
sio, pro cuius expositione sciendum est, instrumentum com-
munitatis dividit solle inter publicam, & privatum, i. fer-
putas, n. ibi Doctores, C. qui positor: ad instrumenta publi-
ca spectant acta omnia, & monumenta judiciaria, quae a per-
sona publica, vel ab actuario, sive a judice conferuntur, &
vocantur forensia, i. comparationes 19. C. de fide instrum. Licer au-
tem omnia instrumenta publica ex le authentica sunt, & e
confervo, non tamen omnia authentica sunt publica. Unde
licet privata instrumenta signilo manita, & signata fuerint fa-
ciant, ex hoc texu; non tamen publica sunt, ut contra In-
nocentium, & Immolan potavit Abbas hic, nosib. i. Angu-
janus d. l. t. de legibus, contriv. 6. n. 11. Publica ergo instrumen-
ta proprie sunt juxta Alexandrum in prætenti, que per pa-
blitatem manum confecta sunt, ita quod publica apparent:
privata vero instrumenta sunt, que nulla publica auctoritate
mitantur, & conficiuntur a persona privata, ut si quis fori-
plice apostolis, quae est scriptura, leta cauio de pecunia la-
luta, dicitur scriptis instrumentum privatum in i. qui subula
27. q. apostol. si de furis, 1. u. 9. Titus, si de conditi. indebet, 1. si
acepsit 12. si de infidel. Eciam dicitur rostrumentum privatum

antapochia, l. plures 18, ff. sive insorum. Ea autem differentia
veratur inter apochiam, & antapocham, quod debitor est
qui antapochiam creditori dat; apochiam vero creditor debi-
tori. Aliud exemplum instrumenti privati est in ratione
quas negotiatorum concipiunt, l. ratione 6. C. de prob. & distin-
guuntur a rationibus, quae sunt ab argentinis, quae publice
sunt, l. argentinus 10. d. etendo, docent Gallias l.7. obser. x.20.
Treat. ratione 2. diff. 5. inde l. littera D.

Secundo sciendum est, publica instrumenta ex hoc haematu-
cere, & robur obtinere, quodcumque testes in eodem in-
strumento inscripti decelerent, *i. c. manu preciosa*, *C. de probat. leg.*
opijman, *C. de contrab. filipul. notant*. *Abbas hic, notab. 2. Decius*

z. 3. COVARI. praece. c. 22. in princ. Dicendum est illis, ut sine instrumentum, volum. 3. in principe docent Bartolotti & Doctores in auth. de instru. causa. Sed eis, n. 6. & 7. per textum, quem expendunt, & nonnulli ita accipiunt in eodem authenticio, q. s. ex eo, vest. Si quid publice sit confessum, Gomez in leg. 3. Tauri, n. 37. & 45. probatur ex e. penals. & ult. & infra, hoc ita, ubi inter ea, quia defuderant, ut publicum instrumentum transfereretur, non requirunt quod teles superfluitas sint, aut tabellis, qui defunctiones proponunt in d. e. penals. tam etiam, quia licet ad instrumentum solemniter confidendum, & ut fidem faciat, requiruntur testes per tabellionem. Inscripti, d. authentic. de instru. causa. q. sed eis, ad illud tamen conservandum, & ut jam confectum fidem retinat, non requiriunt, quod huiusmodi testes, vel tabellio superfluviant, sed laicit in eius auctoritate, seu fides publica, pro qua maxime praelimuntur, c. ad auerbiacionem, de probat, late docet Mafardus de probat, consil. 1098. Quia doctrina procedit, five duo, aut plures testes inscripti sint, aut pro forma actus exigantur, ut quinque in codicillis, l. ult. C. de codicil. vel septem in testamento, l. hacten consultatione, C. de testamentis, q. sed eis paulatim, Inscri. evit. adhuc enim si illi omnes deficerint, instrumentum a tabellione in formam juris publice confectum integrum fidem obinger. Ant. Gomez ubi sup.

C A P U T III.

• Idem.

EX literis, quas ad nos tua destinavit fratrem, evidenter accepimus, quod cum causam, quae veritate inter Magistrum H. de Hillesdale, & R. de Altarpore super capella de Cabelein, de mandato nostro suscepisti terminandam, & litteras nostras in communione audiencia perlegi fecistis, predictus R. sibi eas postulavit exhibiri. Qui litteris diligenter inspectis, eas arguit falsitatem, hac de causa scilicet, quod in narratione facta sunt abrasha, ubi scriptum est, Jure parochiali: auseverans se probatrum in praesentia nostra, quod tales litterae de Cancelleria nostra non emanaverint. Vos autem videntes formam litterarum a rationis tramite minime deviare, ab executione causa subfertis nullitatis, praefato R. juramentum deferentes, quod nec subterfugiri, nec dilatione causa hoc allegaret, sed quod ita esse credebat. Juramento autem ad diem praefixum non praeftito, memoriarum H. in possestionem causa rei servanda iudicati induci: & quod quidam laicus serviens eidem R. vestro iudicio restitutus, excommunicatus est, & ex Ecclesia sub interdicto exclusus. Sed predictus R. ad nos accedens, & tacens (prout dictur) quod in compositione appellatio fuit inhibita, nec mentionem faciens abrasio[n]is litterarum, ait, juramentum eidem delatum, & non praeftito, seu sententia missiōnis in possestionem causa rei servanda, litteras a London. & Norwicen. Episcopos imperavit in hunc modum, ut si quid in prejudicium memorari R. occasione prioris commissionis factum fuisset, nostra auctoritate in irruere revocaretur. Cumque praefatus H. citatus a Norwicen. Episcopo, qui suas, & London. Episcopi vices geret, coram eo litteras tacita veritate impetrare dicere, metuens executionem sententie, Norwicen. Episcopum suscepimus habens, cui praefatus R. multa erat familiariter conjunctus, ut qui London. Episcopi nepos erat, & ejus panem quotidie comedere dicitur, ad nos appellavit. Unde quoniam propria fraude nulli debet prodefle, aut patrociniū ministraliter, nos insufficiens litteras nostras, & videntes, quod per illam rufuram falsa non possint judicari, nec etiam suscepimus haberi, præterea cum etiam privilegia in b[us] possestionibus abrandantur, & littera in narratione, si est in facto erratum, incunctante polint abrasi, nec littera illa in suspecto loco fuerint abrasha; veltra fraternitatē mandamus, quatenus si quid factum fuerit in prejudicium memorari H. occasione litterarum, quas faciebat R. a nobis obtinuit, non facta mentione de appellacione inhibita, aut de juramento illi delato, & non praeftito, appellatio remota in irruere revocetis, & sententiam vestram inviolabiliter faciat observari, & cundem R. in expensis portitoris litterarum, pro eo quod a probatione sua defitit, condemnem.

Postea utriusque parte ad vos revocata, causam audiatis, & secundum tenorem abrafarum litterarum, quas vobis sub sigillo nostro remittimus, fine canonicis terminis, nullis literis obstancibus; si vero temeritatem, & fraudem illorum vellemus attendere, & illum nisi meritis judicare, illi super eadem Ecclesie faciemus silentium imponi.

NOTE.

I *Dom.*) Ita etiam legitur in secunda collectione, sub hoc
tit. c. i. post Concilium vero Lateran. p. 49. c. 3. tri-
niterus iste de Gregorio VIII. sed nullibi exprimitur Pra-
tensus, cui misit fit pretens dectio: credo tamen eis calum-
nia Anglia contingit, ut ex nominibus, tam litigiorum,
aut capellae, super qua lis verbatur, facile depronunt:
ter autem ita habetur post Concil. Lateran. dict. e. 3.

b in poffitionibus.) Ita etiam legitur in dicta feunda collatione, idest in nominibus poffitionum, vel in ea parte, in poffitiones nominantur iuxta Glosam & communiter retenentes in praesenti: licet Innocentius, & ali antiquiores non accipiunt extum hunc de ipsis privilegiis originalibus, ut non aliquid noviter jam concilium confirmatur, ita ut non neceſſat abrufa: quia ad originalia instrumenta recursus potest. Cogitacis in praefati emendat, in propositionalibus: d coarta literam omnium codicium. Quare verior explicatione adducatur a Cardinale, & Abbatē h[ab]et, n. 4. scilicet textum generaliter esse accipendum in privilegiis etiam originalibus, quasi per argumentum a fortiori deducat Alex. III. pro littera pofitionis dictio vitia, aut reddi suspicatae properarunt in facti narratione, de qua hic, quia non repertus loco substantialis, aut suscepto: cum privilegia, quod mandatis, utrumque in quibus mullo plus conceditur, poliant abadi, & abraductari in poffitionibus, idest in nominibus poffitionum, quia enarratur: ubi scilicet ex conjectari apparet, hujusmodi abrasione non esse in parte substantialis, vel specia, ut contingit, in exemplis relativis per Abbatem d[omi]n[u]m n[ost]ri, quia filium ob vetustatem fractum est, c[on]siderat collecti, . . . Sollicitus. Et infra: Sicut ex literis tuis, frater Episcopo, evidenter accipimus, H[ab]et adversarii N[ost]ri clerici priuatum, eum cum clero responderet non teneri, eo quod filium erat fractum, quo nulla nostra dependebat. Veram licet littera plena a nobis fuerit impetrata, & in Cancelleria nostra composita, circumspectionem tamen prudenter tuas, Frater, Episcopo, non immorto commendamus, qui hac occasione in causa procedere distulisti, in qua non audebit alter quam feceris, processisse. Cum non fuerit mirum, si praefatus H[ab]et, alterfuerit ne teneri praedicto N[ost]ri responderet, ex quo filium nostra bullae fractum cerebat.

COMMENTARIUM.

X hoc testu committent deducunt sequens aferio : Re scriptum aut instrumentum non confutat falsum, aut sub falso, quod in falso narratione littera fuit abrata. Quia decisio nularis in iure est : probari tamen potest per argumentum ult. de criminis falsa, c. inter dictos, hoc tamen, cum enim dicitur, c. cum venerabilis, et religiosis dom. l. ult. C. de editio di branii, l. qui babebat 34. ss. de manu, scilicet. Illustrata uera ejusd. subfalsa, ne ex parte, et in causa, et in dicto, quoque subfalsa, ut sit uera, et ueritatis causa.

gestos in praefato a Barbata Vigilus in l. uic. n. 22. C. de D. Hadriani, Caucajus ad eundem titulum Codicis, column. fine, Donellas in l. finis, C. de tafam, Fachineus l. 9. nov. t. 19. Faber in suo Cod. hot. iii. definis. 29. Nec tam afferit difficilis redditur sequentibus juris principiis. Primum nascitur ex l. ult. C. de editio D. Hadriani.

in verbis; " Non cancellatum, neque abolidum, neque ex
acumine sua forme parte vitium: caput, hoc tis, ibi:
nullum in sui parte vitia.,,, Ubri probatur, infra-
sum suspectum reddit, si in aliquo parcer cancellatum, ab-
sum, aut alter vitium sit: faciunt etiam texus in e. iu-
vers, instrumentum, hoc tis, e. cum olim, usf. Distinguuntur
Cum ergo stante hispidum abrafio in facti nar-
tione in pustulibus inflatum cum cancellatum, seu ab-
sum sit, suspectum certi debet. Accedit, nam non est ra-
quare abrafio in facti narrione non viriter reperitur,
aut autem suspectum reddit, si in alia eius parte reperi-
tur abrafio in annotatione temporis suspectum reddit in-
strumentum, e. cum veneraria, usf. Sed si pars, de relig. domi-
ni idem dicendum est in abrafione, reperit in facti nar-
tione. Accedit deinde; nam in litteris Apoliticis, de qui-
bus in praesenti agitur, ita omnia per officiales, & ministros
de deputatis diligenter examinanda sunt, ut minimum vi-
si, reperitur, reascriptum vitiatur, e. ad audiencem 11.
scripti c. litter. usf. Quanto, de criminis falso. Ergo malo ma-
teria reperitur quolibet in loco, reascriptum viti-
atum tamponis, foliosque ad fiduciam.

cujus difficultatem solutio, & vera hujus textus interpretatione communiter diffinatio adhiberi solet inter abrasa, vel cancellationem, quæ in aliqua instrumenti partionali, & per consequens in loco lufpecto fit; & inter, quæ in parte non partionali, & sic in loco non sulphuriferum: ita ut prior reddat instrumentum lufpectrum, ibidem illius vicius: quæ casu procedunt textus in d. c. dilectis, & d. cum venerabilib. d. auct. & filiis, secunda vero reddat instrumentum lufpectrum, nec illud vicius: quo occupant prefatam textron, in cuius de criminis fali. Ita sunt Gloria, Abbas, Cardinali, Immola, & Cacicius sententi: Decius in d. auct. s. editio D. studiani, n. 37. Vix pro. quia proba factus textron prefatis in illis verbis, ut sujeto fuerit abrasa: & e. cum venerabilis, ibi: In D. Gonza, in Decretal. Tom. II.

suspetto. Verum adhuc hoc communis distinctio difficilis est ex texu in cultoribus iti. ibi: *In quicunque sit pars videtur, dicitur.* *Ex edita D. Hadriani, ibi:* *In quicunque sit pars.* Ubi generaliter docetur, in quicunque instrumento abrasonem illud variare, & ex eo, qui praediti Doctoris non affligant partem substantiam instrumenti, aut in eo locu suspectis censetur, vel e converso non fulsum habentur. Nec apparet cur substantialis, aut suspeccus sit is, de quo agitur in praesenti, ubi factum narratur, possessionem nomina continentur, in quibus facile fraudi potest: quare omisa praedicta distinctione, & alius, communiter a Doctoribus in praefaci affirmatur, dicentes abrasonem, aut simile viuum in ea parte literabile, in qua non est vis depositionis, nec aliquid juxta canibile, & ita vitium confitit in parte non substantialis, in loco suspecto, in dubio non vitiare rescriptum, nec suspectum reddere. Ratio est, quia in dubio non praeputit quod privatus, sed imperator litterarum in hunc loco aliquid abraserit, cancellaverit, aut falso mutauit: immo abraserit, & cancellatum praeluminat per publicos actos, & officiales huiuscmodi litterarum, ut frequenter fit: sicut nec vitium instrumentum, sed iure cancellatur, videtur, si abraserit in parte superflua, quae ad subiam negotii principialis, vel eius circumstantias non spectat, ac docent Abbas n. 4. in c. fin. de criminis falsi, Abflictus 44. Si se lefererit, quamam pars principialis seu substantialis, ut abrasio censetur facta in loco suspecto, vel nonpondeo, quod cum nulli jure praeluminat fit, quamam sit illa substantialis instrumentum, aut quis in eo loco suspedicatur, tocum hoc relinquunt arbitrio judicis, qui juxteratam subiectam, abrasonem, seu cancellationem, & circumstantias, nunc illam, nunc itam partem substantialis judicabit, juxta texum in l. 1. in fine, de rebus debitis, c. 1. s. 1. de leg. docent Abbas bie, n. 2. Mense hiis de auctoritate 187. n. 41. faciunt texus in ult. de criminis falsi, leg. 18. part. 3. unde sustiniri non potest lenitatem Gloriosi, in praesenti, dum docet, cancellationem, aut vitium in narratione facti, seu nominibus possessionis, rur semper in loco, aut parte non substantialis, vel suspeccus, per contrarium vero, in dispositione, seu parte decisiva, vel dispositiva censeri in loco substantialis, aut fulsum aliquando ex subiecta materia, & aliis circumstantiis contingere potest, ut que in narratione, & nominibus reperiat abrasio, aut cancellationis, censetur in loco substantialis, & suspeccus, per contrarium vero in dispositione, ut parte decisiva, in loco non substantialis, nec suspeccus, ut considerat Abbas in prof. column. x. unde cum abrasi in praefaci instrumento reperiatur, efficit in parte dispositiva, utpote in facti narratione contingens, nico non rescriptum.

et obit, dubitandi ratio supra addacta ex d. l. unica, c.
in D. Hadriani, cui ut satisfaciat Glotta verbo *Vituperio*,
textu, & in praesenti, quam communiter sequuntur
ores in presenti, excepti textum illum de abrasione, se-
quatione in loco iobitantiali, ex qua instrumentum redi-
suspectum. Verum huc interpretatio facile convincitur
hinc illis generalibus informacionibus.

ritis illis generalibus ipsius textus: *Ex quaesumus qui sit for-
mula.* Quia non solam abraolem in parte substantialis
recedunt, ut voluerint Decius in d. i. unitas, p. 37, &
chius de adipisc. remed. q. num. 7. Quia sollicitio omnibus
in eo textu affirmat, *Imperatores in eis non affi-
ficere vitium in quaque parte testamenti ad ipsius
fondum, sed in quaunque formae parte;* ad formam
testamenti spectant reges, eorum curia, & familia
civium.

specie sentes, coram hogia, & familia, que
ad elefantiam, & substantiam testamenti. Verum ad-
equi affirmant, forman in eo teste non accipi pro
aut substantia, quae dat esse rati, fed ex passio in
minut, pro figura illa, quae extrefuscus apparet,
& liter per omnes & singulas testamenti partes, ut ex-
in codem testu verbis illis figurantibus: Sed quod in
figura, icti prima facie, fine alio examine, approva-

visio, & vituperatione. Tandem Bartolus in leg. si de *rebus existimatis*, textum in *dicitur leg. ultim.* procedit *possessorio*, in quo propter cancellationem, nullam victimam, nulla admissa distinctione, an in parte *reali*, vel non, reperiat, victimarum instrumentum. Et Bartoli sententia resellitur per Jafonem in *dicitur leg.*

num. 6. & facile, siquidem nulla congrua patet alratio inter judicium possessorum, & proprietatis inter. His ergo solitacionibus omnibus, possibiles dicuntur, textum illum procedere tantum in suo casu specificat effectum remedii illius privilegiati, ut eius virtus mittatur in possessionem: quo etiam pacto intelligitur, ex iap. ultim. hoc iud. ibi. Nulla iuri parte, ut feliciter procebat specialiter ad exemplificationis effectu. Nec etiam obstat texus in dict. exp. cum venerabilis, Nam cum notatio temporis in instrumento ponit, quid substantiale, & omnino separatur ad validitatem instrumentorum, ita ut altera fidem non faciat, ut sequitur abrogationem in annotatione temporis, ut parte substantiali factam, instrumentum suspectum est. Nec tanquam obstat texus in dict. cor. ad audiencem

